

različne vloge ter učinkov obeh glavnih vrst dokazov in posledično tudi njihova raba. Vendar pa to ne bi smelo zniževati njihove pomembnosti. »Pametno prilagajanje« zajema tako grobo strukturiranje govora/teksta kot podrobnejšo strukturacijo in oblikovanje misli znotraj posameznih delov.

Ubeseđovanje govora – govorniški slog

Oblikovanje misli, ubeseđovanje oz. prebeseđovanje argumentov (lat. *elocutio*) je eno izmed petih govornikovih opravil v procesu retorične obravnave/oblikovanja govora. V poglavju o govornikovih opravilih (lat. *officia oratoris*), kjer smo pregledno predstavili značilnosti vseh petih postopkov, smo v okviru *elocutio* izpostavili historično okoliščino v razvoju retorike, ki je od pozne antike postajala vse bolj reducirana zgolj na ukraševanje z retoričnimi figurami in tropi, hkrati pa je bila tudi vse bolj predstavljena kot lastnost literarnih besedil in zgolj pretirano ukrašenih govorov.⁶⁵ Vendar retorične figure in tropi niso edini elementi ubeseđovanja, ubeseđovanje ni edina operacija oblikovanja govora, ukrašenost ni značilnost zgolj literarnih besedil. Toda ubeseđovanje kot sestavni del v konstrukciji in izvedbi govora ima ključno vlogo v prepričevanju – iz navedenih odlomkov v poglavju 2.1 je razvidno, da je tako menil tudi Kvintilijan.⁶⁶ V nadaljevanju si bomo proces retoričnega oblikovanja govora ogledali še nekoliko pogloblje in ga navežali na pedagoški kontekst.⁶⁷

Pri tem moramo opozoriti, da je koncept retoričnega ubeseđovanja ali sloga zelo razvejan in kompleksen (v poglavju 2.1 smo prikazali osnovno razmejitev na t. i. govorniške vrline – lat. *virtutes dicendi* in vrste sloga – lat. *genera elocutionis*), zato so opisi, ki jih podajamo v nadaljevanju, nujno poenostavljeni in predstavljajo zgolj skice. Če bi se lotili predstavitve vseh njegovih vidikov, bi lahko napisali obsežno samostojno delo (in retorična tradicija jih ima na pretek). Kajti ne le, da koncept retoričnega sloga vsebuje množico različno razvrščenih pojmov, s katerimi je mogoče opisati delovanje jezika (oz. katerega koli znakovnega sistema). V zgodovini

65 Prim. str. 14, op. 5.

66 Kvintilijan med drugim o ubeseđitvi pove tudi, da je bilo to po splošnem prepričanju najtežje področje govorništva, ki ga ni bilo mogoče usvojiti brez ustreznega izobraževanja (*Inst.* 8.1.13). Prim. tudi str. 14.

67 Koristna (tudi v elektronski obliki dostopna) priročnika v slovenščini, ki v velikem delu črpata iz retorične tradicije in obravnavata ubeseđovanje v kontekstu strokovnega pisanja, sta *Praktični spisovnik ali Šola strokovnega ubeseđovanja: Vademekum za študente slovenske književnosti, zlasti za predmet Uvod v študij slovenske književnosti* (Hladnik, 2002) in *Nova pisarija: Strokovno pisanje na spletu* (Hladnik, 2014).